

Една страна казва “не” на повече минарета

Преди няколко седмици се намерих в пешеходната зона на швейцарско селце, всъщност – предградие на Женева на име Нион. И все пак то си изглеждаше като село. Със замък на хълма и дори някакви римски развалини. Магазините бяха малко на брой, но красиви, а изгледът от брега на езерото – прекрасен. На шир и дълж не се виждаше никаква джамия. В грижливо поддържания градски парк не срещнах жени, омотани в бурки. Това, което описвам за Нион, важи за по-голямата част от Швейцария. Тя е държава с много малко джамии – не повече от 150 в цялата страна, включително миниатюрните «молитвени помещения» - и на практика без бурки и фереджета, и почти без забрадени жени. Огромното мнозинство на швейцарските мюсюлмани са от Турция и от Косово, а жените от тези култури в по-голямата си част не следват консервативните порядки в облеклото, разпространени в страни като Афганистан и Саудитска Арабия.

Въпреки това жителите на градчета като Нион неотдавна гласуваха с решително мнозинство – 57,5 процента – в полза на референдум, който забранява строителството на минарета към джамии на територията на цяла Швейцария. Това решение се коментира в Европа и особено в Съединените щати като доказателство за швейцарския сляп фанатизъм и за растящата там религиозна нетолерантност. Това обаче не е вярно. Или поне не е съвсем вярно. По-важното е, че това решение е доказателство за съществуващ страх, но страх не от «чужденците», не от «непознатия» като такъв, а страх съвсем конкретен. Ан Апълбаум е известна американска публицистка и

политическа писателка. Нейните книги са бестселъри, а обемистата ѝ «История на Гулаг» е христоматийна за всеки, който се интересува от престъпленията на комунизма в Съветска Русия. Носителка на наградата Пулицър. Колумнист на Вашингтон Пост, постоянен автор на Уол Стрийт Джърнъл, на Файненшъл Таймс и Економист. Тя познава много добре Източна Европа и професионално - като многогодишен кореспондент, и лично - като съпруга на полския политик Радек Сикорски. Следният текст на Ан Апълбаум е от Вашингтон таймс. Въпреки търпящата оспорване нейна - в някои случаи прекомерна, може би американска – умереност, когато описва размерите на ислямската експанзия в градовете на Западна Европа, той е важен като пример на рецепция на европейската проблематика отвъд океана.

Малко са доказателствата, че сепаратисткият, политически екстремен ислям се развива стремително в Швейцария. Но швейцарците четат вестници и гледат телевизия. И стават свидетели на това как сепаратистки и политически екстремни форми на исляма набират сила във всяка европейска държава с голяма мюсюлманска общност: Великобритания, Франция, Германия, Холандия, Испания, Дания, Швеция. Във всички тези страни зачестиха съдебните дела и обществени скандали, свързани с принудителни бракове, с обрязвания на момичета и с «убийства на честта». Не липсваха и терористични атентати. Нека си спомним само бомбите в Лондонското метро, взривения влак в Испания, убийството на холандския режисьор Тео ван Гог. И да не забравяме, че заговорът за 9/11 се роди в Хамбург.

Има много обяснения за този феномен (едно от най-добрите може да се намери в новата книга на Кристофър Колдуел «Размисли върху революцията в Европа»), но обобщени те се свеждат до една теза: Поради грешките, допуснати от европейците и от съжителстващите с тях мюсюлмански имигранти, двете групи не са се интегрирали взаимно през последните десетилетия. Две или три поколения след своето преселване в Европа, все още някои от европейските мюсюлмани живеят в свои си, затворени общности. Често те посещават отделни учебни заведения. А едно ограничено, но много гласовито малцинство открито отказва да се съобразява със законите и обичаите на страните, които са ги приели.

Никое европейско правителство не е намерило решение как да се справя с този феномен. Онези, които се опитват, най-често се сблъскват с ограниченията на собствените гаранции за граждански права и традиционни законови норми. Датчаните решиха да намалят броя на брачните партньори, довеждани в Дания по линията на режисирани, често пъти принудителни бракове и усложниха процедурите за всички датски граждани, желаещи да сключат брак с чужденец. Французите, съзнавайки, че забрадките са се превърнали в символ за определени политически симпатии в някои от френските училища, решиха да ограничат правата на учащите се да носят каквито и да е религиозни символи в училище – включително еврейската кипа.

Така че в резултатите на неотдавнашния референдум няма нищо специфично швейцарско или особено изолационистко. Подобен въпрос, поставен по подобен начин, би довел вероятно до подобен резултат в която и да е страна на Европа. Всъщност страхът от ислямския екстремизъм формира в много по-голяма степен цялата европейска политика, отколкото официално някой е готов да признае. Ръстът на

крайно десните партии в недалечното минало винаги е свързан със страха от ислямския екстремизъм. Опозицията на турското членство в Евросъюза – което би означавало на практика, че турците биха имали право да се заселват и работят във всяка страна-членка – се дължи на същия набор от страхове, макар че почти никога няма да чуете отговорно лице да го каже гласно.

Точно така стоят нещата и с референдума за строителството на минарета. Никой не изговаря за какво става дума всъщност, но всеки си го знае. Колкото и несправедлив да им се вижда такъв референдум на стотиците хиляди обикновени, добре интегрирани мюсюлмани, за мен няма съмнение, че швейцарците гласуваха със «за» по една причина: защото нямат кой знае колко много ислямски екстремисти. И защото не желаят да ги имат.

[Превод и бележка: Милен Радев](#)